

Megjelenik minden vasárnap és csütörtökön.

Szerkesztőség és kiadó-hivatal:

Szabó Albert könyvnyomdaiban Kézdi-Vasarhelyt, hova úgy a lap beltartalmi részét illető közlemények, mint az előfizetések, hirdetések, nyilvántartási cikkek stb. intézendők.

Nyilvántartási cikkek soronkint 10 kr. közöltetnek.

SZÉKELYFÖLD

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hirlap.

Előfizetési árak:

Egy évre . . . 6 frt — kr.
Fél évre . . . 3 frt — kr.
Negyed évre . . . 1 frt 50 kr.
Külföldre 1 évre 8 frt — kr.
Egyes szám ára 6 kr.

Hirdetések díja:

minden egyhasábos garmond-sorért vagy annak térfogatáért 4 krajczár.
Hivatalos hirdetések külön árszabály szerint számítanak.
Ezenkívül minden beiktatásnál 30 krajczár bélyeg-díj fizetendő.

Felhívás előfizetésre.

A „Székelyföld“ című politikai, közgazdasági társadalmi és szépirodalmi, hetenkint 2-szer megjelenő hirlapra a következő árakkal előfizetést nyitunk:

Egy évre . . . 6 frt — kr.
Fél évre . . . 3 frt — kr.
Negyed évre . . . 1 frt 50 kr.
Külföldre egy évre . . . 8 frt — kr.

Előfizetési pénzek bármely időben elfogadhatók.

Lapunk azon előfizetőit, kik előfizetéseikkel még hátralékban vannak, tisztelettel kérjük azoknak beküldésére.

Kérjük egyúttal t. előfizetőinket, szíveskedjenek előfizetéseiket minél előbb megújítani, hogy lapunk szétküldésében zavar ne forduljon elő.

A „Székelyföld“ kiadó-hivatala.

Új zóna-reform.

Október elsejét nagy kíváncsisággal várják a közönség és a vasuti hivatalnokok. Hír szerint akkorra tervezi Baross miniszter a legújabb nagy vasuti reformot, a zónarendszernek az áruszállításra kiterjesztését, a személyszállításnál pedig a tapasztalati hiányok orvosolását. Az nap egy új menetrend is lép életbe, mely egészen a zónaforgalom igényeihez lesz alkalmazva.

A mi a legfontosabbat, a teherszállítás illeti, az hír szerint igen nagy változásokon fog keresztül menni. Idáig az áruk osztályozása igen komplikált volt s ez osztályozás

szerint a vitelberek magassága igen eltérő. A viteldíjak az osztályozott áru minősége s a kilométerek száma szerint szabattak meg, nagyobb mennyiségeknél kedvezmények is adtak. Nehezítette az elszámolást a többi vasutakhoz való viszony, mennyiben ugyan az az áru, ha átment az osztrák-magyar, vagy a déli vasútra, az ennek vonalain futott ut-hossza után, e vasuti társaságok osztályozása és tarifája szerint fizetett, tehát két-háromféleképen kellett a vitelbért kiszámítani és beszedni. Eme nehézség ugyan a zónatarifa behozatalával sem fog megszűnni, míg a magán társulati vasutak is vonalaikon be nem hozzák a teherszállítási zónát.

A magyar államvasutakon jövőre az osztályozás áruminőség szerint állítólag egészen elmarad s mindennemű áru egyformán csak súly szerint méretik. Különbség tétetik mindazonáltal három osztályban, t. i. darabáruk, fél kocsiakománnyok és egész kocsiakománnyok szerint. Ki egyes darabokat ad fel, az súly szerint aránylag legtöbbet fizet, mert legtöbb baj van a darabárukkal s legkevesebb haszon mellettük. A második osztályba a fél waggon, vagyis ötven métermázsas rako-mány soroztatik. A harmadik osztályba jön az, ki egy egész waggon terhet ad fel. Ez az egyik kulcs. A másik kulcs a távolság, vagy is a zóna s itt különbség tétetik az áruknál a szomszédos és a távolsági forgalomnál épp úgy, mint a személyszállításnál és a szomszé-

dos forgalomnak olcsósági előnyök adatnak úgy, hogy jövőre kocsin vajmi keveset fog-nak az emberek szomszéd városokba szállítani. Hogy a távolsági forgalom tizenegyzónára lesz-e beosztva: nem tudjuk bizonyosan, de azt halljuk, hogy igen; s mondják, hogy a személy- és áruforgalmi zónák között nem lesz különbség.

A mi a reform jelentőségét illeti, az kimérhetetlen. A kereskedésnek, ha nem is épp oly nagymérvű emelkedése várható, mint a minő a személyszállításnál tapasztaltatott, bizonyos az, hogy igen sok, eddig piacsképtelen áru piacra fog hozatni s a szállításnak egyfelől tömeges szaporítása várható, másfelől sokkal hosszabb utakat fognak megtenni amaz áruk, melyek idáig nagy terjedelműknél és csekély értékűknél fogva a messzebb szállításra vasuton kevésbé voltak alkalmasak.

Financziális jövedelmezősége a zónateher-díjszabásnak alighanem még kedvezőbb lesz a magyar államvasutakra nézve a nagy forgalmi mennyiség következtében, mint a személyszállításnál. A merész ujtás a kincstárnak ígér legtöbb hasznot.

Azonban itt is a forgalmi eszközöknek nagymérvű szaporítása válik szükségessé. A zónánál az utazás azért oly kellemetlen, mert nincsenek kellő számu kocsik. S hogy e bajokon is segítve legyen, Baross miniszter a panaszok alaposságát belátva, rendelt is kocsikat a waggongyárban Ganznál, csakhogy a

A „Székelyföld“ tárczája.

Apróságok.

Az alvás és álom. Hervagon dorparti tanár évek óta az alvást tette tanulmánya tárgyává s közelebb mindenfelé kérdező leveleket írt, melyekben az álom gyakoriságára vonatkozó adatokat kért. Ezekből kitűnt, hogy a nők sokkal többet és élénkebben álmodnak, mint a férfiak. A kik gyakran álmodnak, azoknál az álom élénksége csökken. Az alvás annál gyöngébb, mint gyakoribbak az álmok. Öregeknél az álom ritkább. A nők mindig jobban érzik az alvás szükségét, mint a férfiak. A hidegvérű ember nagyokat alszik és nem álmodik. Mindenkinek véralkotáshoz mérve kell aludni. Középszámítás szerint rendszeren nyolc órát mondanak elegendőnek. Ha valakinek több vagy kevesebb álmra van szüksége azt magától is megérzi. A ki munka, élv, bánat vagy bármilyen okból kevesebbet alszik, az tönkre teszi az életet. Az ember egy bizonyos ideig az álmatlanságot is kibírja, de a természet szoros számadást visz, és büntetlenül senki sem csalhatja meg. Mintán a mostani időben sokkal több agymunka van, mint ezelőtt, tehát a testünk több nyugvást, azaz álmatlanság veszélyes betegségeket okoz, az életet egészen kimeríti és igen gyakran örültség a vége.

Lefekvéskor ruháink levetésével igyekezzünk minden nappali gondjainkat is félre vetni. A gondot, aggodalmat és bánatot ne vigyük az ágyba;

bár ez nehéznek látszik, de mégis kivihető, akarjuk és szoktatás által urai lehetünk gondolatainknak. Az ágyban való tanulás és olvasás kártékonyan hat az egész idegrendszerre.

A bankókról. A britt muzeum nemrégiben egy kínai bankjegy birtokába jutott, melyet 300 évvel ezelőtt adott ki a császári pénzverő-intézet, mint mikor az első európai papírpénz megjelent. A bankjegy a Mining-dinasztiából származott első császár uralkodásának első éveiből való. A bankjegy az első európai banknál is idős, mely 1401-ben alapított Barzelónában. Három évszázad választja el a stockholmi banktól, mely 1668-ban adta ki az első bankjegyeket Európában 1241-ben II. Frigyes császár Faenza ostrománál lebélyegzett bór darabokat készítettett, a melyeket az európai bankok ősenek tartanak.

Emberbőrre nyomtatott könyv. Boston egyik könyvtárának nevezetessége az a lát-szólag erős pergamentre nyomtatott könyv, melynek fedelén a felirat olvasható: „Hic liber Waltonis cute compactus est.“ Ez a könyv a Walton bőrébe van kötve. De lapjai is Walton bőréből készültek, a ki nem volt más, mint egy hóhér kezétől elvesztett rabló s 1837-ben a saját bőrére nyomtatták ki életrajzát, illetőleg viselt dolgait egy példányban.

Európai uralkodók életkora. Ferencz József király, ki most ülte meg hatvanadik születés napját, a negyven európai uralkodó között

életévei után számítva 16. a sorrendben. Közvetlen előtte Schwarzenburg-Sondershausen hercege áll. I. Vilmos halála óta nincsen európai uralkodó, ki a múlt században született volna, de kevesen vannak, kik századunk első decenniumában születtek volna. A legidősebbek Németalföldnek uralkodója és Schaumburg Lippe hercege, kik 1817-ben születtek; a dán király, Koburg herceg és a weimari herceg 1818-ban, Anglia királynője s Meklenburg-Strelitz nagyhercege 1819-ben. A huszas években születtek: a bajor regens 1823, Würtemberg uralkodója 1823, Lippe-Detmold hercege 1824, a meiningeni, a badeni s az altenburgi hercegek 1826-ban, Oldenburg nagyhercege 1827-ben, a szász király 1828-ban, a svéd király 1829-ben, Ferencz József király után még 22-en következnek.

Család apák és agglegények. A sokszor javasolt aggregény-adót Venezuela középamerikai köztársaság csakugyan életbe léptette. Egyelőre a főváros, Karakas, vetette ki és pedig már a 35 éven túl levő férfiakra. Tehát ennél az évnél kezdődik az aggregényesség Karakasban. Az adó indokolásában összehasonlítás van téve a család apák és aggregények közt, s feltűntetve, hogy a család apák mennyiben hasznosabbak az államnak, mennyire több terhet viselik a közügyeknek, nem is említve, hogy az állam népesedését fenntartják. Az aggregényi adó egyébiránt nagyon csekély. Alapul 25,000 frank jövedelem van felvéve. A ki-nek annyi vagy kevesebb jövedelme, az állami

a gyár nem győzi a munkát. Külföldön is tőn tehát megrendeléseket. Ez mind kevés s a legközelebbi budgetnél gondoskodni kell róla, hogy a magyar államvasutak forgalmi eszközeinek száma mindenképen nagymérvű szaporítást nyerjen.

Ha a teher-zónadijszabás csakugyan életbe lép s beválik, miként reméljük, a személyzet szaporítása is elkerülhetetlenül szükségessé válik, mert a hivatalnokok és vonatvezetők most is túlságosan fárasztatnak s nem győzik a sok munkát, mert sem éjjelük, sem nappaluk ez embereknek nincs, felelősségük nagy és szabadságot egyáltalán nem kaphatnak.

Baross miniszter behozta még ama józan reformot is, hogy míg annak előtte szokás volt a vasuti hivatalnokokat nem hagyni meg állomásaikon, csak egy-két évig s osztály rendszer szerint áthelyezni őket gyakran, nehogy állomásaikon meghonosodván, visszaélések jöjjenek szokásba: jelenleg a magyar államvasutakon elvül szolgál, hogy a felügyelet és fegyelem legyen szigorú, de a hivatalnokok állandóan helyben maradjanak, hogy a közönséget és a helyi viszonyokat alaposan megismerjék és ekként a közönség igényeinek jobban szolgálni képesek legyenek.

SZEMLE.

A Pétervárról érkező újabb hírek majdnem egyhangulag konstatálják, hogy a császártalkozás utolsó napjaiban kellemetlen incidens zavarta meg a két uralkodó barátságát. Hogy mi történt, még senki sem tudja s a találgatások egész sora indult meg; az egyik verzió annak tulajdonítja a császár elkedvetlenedését, hogy Vilmos császár a bolgár kérdést említette előtte. Ez azonban nem valószínű.

A „Standard“ pétervári levelezője szerint a német császárt nagy kellemetlenség érte Oroszországban. A Narva mellett tartott hadgyakorlatokon történt. Az orosz fővárost védő hadtestnek vissza kellett vonulnia s a pihenő napot arra használta, hogy megerősítse magát. Így aztán tulnyomó erővel támadhatta meg az ellenséget, melynek egy erős magaslaton igen erős pozíciója volt. Miután a védő hadtest meglehetősen előre jutott, lovassága ismételtén támadott, de a faluban elhelyezett gyalogság sortűzekkel fogadta. Akkor történt a nap drámai eseménye.

A német császár gyalogezredének élén állott s a mikor szemközt látta magát egy ezred huszárral

és két lovas tűzér-üteggel, elhatározta, hogy keresztül tör rajtuk s úgy támadja meg az ellenség állását. Habár a támadás váratlan volt s nagy erővel történt, mégis szerencsétlenül végződött s a császár fogságba került. A császár parancsára azonnal szabadon eresztették ő felségét s mellé adták kíséretét. A vállalat vakmerősége és balsikere nagy hatást tett, mert nemcsak katonai szempontból volt érdekes, hanem meg is világította a császár jellemét. Néhány órával ezután, beszél a angol levelező, láttam a két császárt és kíséreit a Moszkovítay-állomás kertjében. A német császár nyugtalanul járt föl s alá s csak keveset beszélt. A császár, a császnő és a nagyhercegek sokat beszélgettek egymással. A német császár nem vett részt a társalgásban s őt sem szólította meg senki. Talán elfogatásának szerencsétlenségén tünődött?

V i d é k.

Baróth, 1890. aug. 29.

Talán bizony irhatnék valamit holmi társadalmi hullámról is, de mivel más, már más lapban megelőzött, e helyen csak annyit említek meg, hogy a baróthi fiatalság, illetve mindkét nembeli tanuló f. hó 23-án egy kitétek magukért, hogy arra a szülők és a nagy közönség sokáig örömmel fognak visszaemlékezni, adván a „Czigány“-t várákórást tul muló sikerrel. No csak előre nemesis fiatalság, a jelen már másé, de a jövő a tiétek, ti vagytok a nemzet bimbói. Csak általatok és benetek nyílik a haza és nemzet számára, hervadhatlan virág a jövőben.

A mi alább következik, az egyenesen a gazdaközönség figyelmébe való. Nem árt tudni kölcsönösen milyen volt a megye területén itt vagy ott a termés.

Mi már az ideai természettel teljesen tisztába vagyunk, igaz, hogy a tavaszi még a határon van, de az eredmény szemünk előtt fekszik, oly elkészülten, hogy arra már a természetnek is édes kevése hatása lehet.

Szénánk van elég, de sarju csak fél termés; az ősz termésben keveset csalódtunk, mert sem szőlőben, sem szomben nem adta meg a remélt mennyiséget. Nálunk lehet egyre másra egy köböl főrő föld után 14 csomót (egy csomó 18 kéve) számitok, ez kiad csomóként 1 1/4 új vécát. No e bizony nem valami nagy haszon. Az olyan gazda, ki a munkaerőt saját családja körében feltalálja, csak meg élhet valahogy, de ki idegennel végezten mindent, annak csak úgy lehetséges az élet, ha az ősi alap-vagyont támadja meg s az ilyen embert a társadalom tékozlónak szokta nevezni, de hibásan, mert ilyen esetben az ember ahoz nyúl a mi van, természetesen csak addig, a míg van.

Zab termésünk jó, de töröküzánk alig egy harmadik termés, tök mondván semmi, burgonya kiélegítő.

Nagymama a régi világból. A lyoni lapok meleg nekrológban emlékeznek meg Claude Jeanetteről, egy jótékony matronáról, ki 87 éves korában halt meg. Egyszerű, polgári családból származott és fiatal korában hozzá szokott a munkához. Vagyonos kereskedő felesége lett, s idővel nagy gazdagságra ért, de egyszerű szokásait soha el nem hagyta. Font, szőtt, varrt, s híres volt szép vásznairól, melyeket mind maga szőtt. Ez a szenvedélye megmaradt késő agykorában is. Claude asszonyságnak egy fia és három leánya van, s azt beszél, hogy ezek családját mindig a nagymama látta el a saját szövésű vászonművekkel, melyek a családi nevezetes napokra mindig pontosan megérkeztek. Összesen tizenegy unokát látott így el, s most már egy csapat dédunokáról is kellett gondoskodnia, épen vén korára, mikor már nem bírta a szövést és fonást. A matronát rendesen rokka mellett találák látogatói. Egy maradvány volt régi időkben, a lehető egyszerűség, ki azonban árvaházakra, szegények gyámlatására tetemes összegeket fordított. Szekrényeiben szép rendben találák egész gyűjteményt vi-seltes ruhákból, e század kezdetétől kezdve mindenféle divatuakat.

Mint mindenütt, úgy itt is érezte a gazdaközönség a munkás kezek hiányát, de még sem oly nagyon mint például Csernátón körül, a napszám is mérsékeltebb volt mint K.-Vásárhely körül, itt az arató kapott 30 krt s négyezer pálkát. Most már javába foly a cséplés, a gép szünet nélkül fűtől, minden ember csépelet saját udvarán, még pedig itt-ott olyan szoros helyt, hogy az ember irtózik még arra felé is nézni. Hogy ez így van-e minden helyiségben, nem tudom, de ha így van, elég rossz szul van. A példabeszéd azt mondja: „Egyszer lesz az a mi nem volt.“ Én is azt mondom, hogy egy szikra könnyen elegendő lehet arra, hogy egy falu egészen porrá égjen. Arra kellene tehát a népet szorítani, hogy minden ember, ki géppel akar csépeletni, eszközölje a cséplést a községtől bizonyos távolságban a mezőn. Ily módon meg lenne a nép néhány hétig tartó kínos rettegetől mentve. Hogy ez által a géppel való cséplés nehezednék az nem lehetne figyelem tárgya, egyes emberek érdeke a nagyközönséggel szemben még vita tárgya sem lehet. Én legalább így gondolkozom, lehetnek kik másképen.

Nálunk a rendes cséppel való cséplés szeptember 15-én történik. A vetés idejétől csak egy hét választ el s még forgatás nem történt, tehát az egész ugar határ kétszeri szántottba magoltatik el, majd megmutatja a jövő, hogy mi értelme van a háromszori szántásnak.

Egy gazda.

T a n ü g y.

Néhány szó az iparos-mester urakhoz.

A tekintetes polgármester ur, mint az elsőfokú iparhatóságnak és felügyelő-bizottságnak elnöke, kibocsátotta már a felhívást, illetőleg hivatalos értesítést, hogy az iparos tanulókat f. évi szept. 9. és 10-én irassák be s a tandíjt is előre fizessék be. Midőn az esetleges büntetés kikerülése végett ezen felhíváshoz való szigorú alkalmazkodást szíves figyelembe ajánlom, egyidejűleg igazgatói kötelességemből kifolyólag az iparos-mester urakat némely dolgokra szükségesnek tartom figyelmeztetni.

Szokása az iparos-mesterek egyik-másikának, hogy inasát a tanórára 1/2, sőt 3/4 órával is későbbre küldi. Igen természetesen tehát, hogy az ilyen óra mint igazolatlan jegyeztetik be. Szokása továbbá, hogy tanulókat a tanórától vagy elkéri, vagy jelentés nélkül visszatartja olyan okból, melyet utólag igazolásra elfogadni nem lehet; nevezetesen, hogy az inas mezőre ment, egyes iparczikket a késztetőjéhez haza vitt, a vásárra van stb. stb. Az iparos tanuló iskolai szervezeten rendtartási szabályainak 11. §-a értelmében a mulasztást következő okokon lehet kimenteni:

- a) ha az iparos növendék komoly betegségbe esik;
- b) ha gazdája családjának valamely tagja oly beteg, hogy a miatt a tanuló erkölcsi kötelessége otthon maradni;
- c) ha a gazdája családi körében haláleset fordult elő.

Figyelmeztetem tehát az iparos urakat, hogy az iparos tanulóknak az előbb felemlített okokon kívüli mulasztásaik nem fognak igazolottni s azért szíveskedjenek az elől jelzett rendtartási szabályokhoz szigorúan alkalmazkodni, mert az igazolatlan mulasztások gyors megtorlása, illetőleg a büntetésdíj kiszabása tárgyában az utóbbi hetekben mind a közoktatási, mind a kereskedelmi miniszter ur Ó Nagyméltóságai ujalag szigorú rendeletet bocsátottak ki s végrehajtásukért az illetékes előjárókat felelőssé tették.

Szükségesnek tartom továbbá megemlíteni, hogy az iparisokák országos főfelügyelője az iparisokai tanulókat mult évi mulasztásait szerfelett soknak tartotta s a felügyelő-bizottságot a mulasztások megszüntetése végett szigorú intézkedésre hívta fel. Oly sok mulasztásnak tehát ez évben előfordulni nem szabad.

Végül még csak arra hívom fel figyelmüket, hogy az iparos-mester az ujonnan felvett, vagy szerződötett iparos tanuló nevét a fenn említett rendtartási szabályzat 1. §-a értelmében köteles alólírtán azonnal bejelenteni.

Ez értesítést saját jól felfogott érdekükben szíveskedjenek alkalmazkodni tudomásul venni.

K.-Vásárhelytől, 1890. szept. 3.

M. Székely János,
iparisokai igazgató.

Pályázat.

A háromszék- és miklósvárszéki volt székely huszár családok által nevelési célra tett alapítványból az ez idő szerint egy alapítványi hely betöltésére és pedig a bányászati tanfolyamot, esetleg, ha ezen szakra pályázók nem jelentkeznek,

adónak egy százalékát fizeti, a kinek 25,000 frtnál többje van, két százalékát. Mindazonáltal Karakas hölgyközönsége reméli, hogy a 35 évet betöltött gentlemanok nem fogják bevárni, hogy adókönyvükben az aggregenségi adó új rovatával dokumentálják nekik fiataláguk eltűnt aranykorát, hanem e hivatalos emlékeztetés előtt már rá-gundolnak Hymen-rózsánczaira.

Kapós szőnyegek. A sanfranciskói pénzverő intézet hivatalos helyiségeiben elkoptatott szőnyegekét jó áron szokták eladni, mikor a hivatalbeli elhasznált portékákat elárvarezik. Azért kapások a szőnyegek, mert sok bennök az aranypor. A pénzverő-intézet az így nyert jövedelmet a szolgaszemélyzet segélyezésére fordítja. A szőnyegek közül azonban nem mindenik volt oly helyen, a hol teleszedhetne volna magát drága porral, s megesik akárhányszor, hogy a jó árral fizetett szőnyegben nincs is arany por. Mindazonáltal egész szenvedélylyel vásárolják, mert a szőnyegek közt csakugyan akadnak, melyek 100—150 dollár aranyport vettek magukba. 1885-ben egy szőnyegből 470 dollár értékű aranyat kaptak, mikor apró darabokban elégették.

a bölcsészeti tant hallgatni kívánók részére a szabályrendelet 22. §-a értelmében az 1890/91. évre fél évenként előre fizetendő évi 240 frt ösztöndíjjal ezennel pályázat hirdetetik, azon megjegyzéssel, hogy az ösztöndíj a szak teljes folyamára kiterjed.

Ezen ösztöndíj elnyeréséhez csupán székely huszár családok fi- és nő-ágon leszármazó férfi tagjai jogosultak.

Az alapítványi helyre pályázók kötelesek az ez iránti kérésüket alólírt vármegye alispánjához, mint a kezelő-bizottság elnökéhez 1890. évi szept. hó 30-ig benyújtani.

A kérés felszerelendő:

a) A kérelmező keresztlevele, melyben törvényes származása bizonyítva legyen.

b) Valamely magyarhoni főgymnasium vagy főreáltanodában nyert érettségi bizonyítvánnyal.

c) Saját és szülői vagyonára vonatkozó községi előljárásági bizonyítvánnyal.

d) Arra vonatkozó bizonyítvánnyal, hogy pályázó jogosult, volt székely huszár családból származik, mely bizonyítvány a községi előljáráság és azon községbeli huszár családokhoz tartozó választott tag által állítandó ki.

Sepsi-Szentgyörgyön, 1890. szeptember 1-én.

Alispán helyett:

Szentiványi Miklós,
főjegyző.

Különfélék.

— **Időjárásunk.** A hosszú tikkasztó szárazság után végre beborult az ég arca s hozott nekünk jótékony esőt, új életre ébresztvén a már-már veszendőbe ment terményeket. Augusztus hava általában rendkívül meleg és száraz volt s a még künn levő mezei termények iránt táplált vérmes reményeket nagyon alászállította, de azért remélhető, hogy a héten lehullott áldásos esők még valamit segíthetnek a bajon.

— **A brassó-háromszéki h. é. vasút fővonala** egy részének műtan-rendőri bejárása Dobiecky Sándor főfelügyelősi főfelügyelő elnökle mellett eszközöltetett. A m. kir. államvasutak képviselőjében Langer Bódog ültetveztető főfelügyelő és Fellner Lajos mérnök vettek részt. A bejárás megtörténte után Dobiecky főfelügyelő a kiágazó vágány használatát, a Bertalan állomásig bezárólag, építőanyagok szállítására a keresk. miniszter nevében engedélyezte.

— **Munkácsy a vértanukról.** Arad városa Munkácsy Mihályt is meghívta a vértanuszobor leleplezésére s a mester meg is ígérte előjvetelét. Ezt az ígéretet Arad város polgármesteréhez intézett következő levélben tette:

„Mélyen tisztelt Polgármester ur!

Először is legyen szabad legmelegebb köszönetem nyilvánítani Arad városa nagyrabecsült közönsége és mélyen tisztelt Polgármester urnak azon megtisztelő figyelméért, melyben engem részesíteni és az aradi vértanuk szobrának leleplezési ünnepélye alkalmával rólam megemlékezni méltóztattak.

Csakis valamely komoly, előre nem látható ok gátolna az igen tisztelő meghívásnak eleget tenni, annyival is inkább, mert teljes szívvel és lélekkel osztozom azon kegyeletes érzelmekben, melyek október 6-án szeretett házam népeinek ezreit fogja az Arad városi szabadságtérén összegyűjteni.

És mily hazafii önrzettel térek vissza 30 év után Arad városába, hol épen azon korszak utolsó éveit töltöttem, midőn e vértanuk neveit — kiknek ma a jogainak érvényesítésében diadalmat nemzet méltó szobrot emel — csak suttogva lehetett említeni és a lelket rázó események fájdalomainak csak egy-egy elfojtott sóhajban lehetett kifejezést adni.

— **Fiumeiek a vértanuknak.** Hir szerint a jövő hónapban egy fiumei küldöttség meg fogja koszorúzni az aradi vértanú emléket. Az ujaradi önkéntes tüzoltó-egyesület zászlószentelésére ugyanis Flötzer Ferencz tiszteletbeli főparancsnok vezetésével a fiumei tüzoltóság egy öttagú küldöttséget meneszt. Ez a küldöttség el fog zárandokolni az aradi vértanú emlékhöz s egy hatalmas koszorút tesz arra, melynek nemzeti színű szalagjára ez lesz írva: „Az aradi vértanuknak a fiumei magyar hazafiak.” — A magyarérmelmű fiumei polgárok hazafiságának újabb bizonyítéka lesz ez a kegyeletes megemlékezés.

— **Szabó Károly meghalt.** Szabó Károly kolozsvári egyetemi tanár, a régi magyar irodalom nagy érdemű bibliographusa, hosszas szenvedés után, aug. 31-én délután fél 6 órakor, 66 éves korában meghalt. E csúszban munkálkodó, minden ízében magyar tudós halála fájdalmas veszteség tudományosságunkra, melynek ily hivatott és termékeny

művelője kevés volt. Szabó Károlynak a régi magyar nyomtatványokról páratlan szorgalommal és lelkiismeretességgel készített lajstroma egy-maga oly páratlan alkotás, mely soha nem múló nevet biztosít megteremtőjének. E, fájdalom, befejezetlenül maradt mű a nyelvészek és irodalomtörténetírók számára örökös kálauz lesz; s a kutatás előtt a régi magyar litteratúrának máris számos, eddig ismeretlen ösvényét tárta föl. Temetése nagy részvét mellett e hó 2-án ment végbe.

— **Felforgatott vásár.** Zsolnán a mult kedden szörnyű forgószél pusztított. A városban épen az nap volt a vásár s ezért a forgószél óriási felfordulást okozott mindenfelé. A vásárosok kirakott holmiját felkapták és a szélrózsa minden irányában széthordta az eziklon. Mintha parancsszóra járnák, úgy táncoltak a sok mindenféle holmik a levegőben. Nem egy kiskereskedő összes portékáját elvesztette. Egy fát kitépett a vihar és olyan erővel hajította le egy kunyhóra, hogy az összeomlott. A pozsony-zsolnai vonalon utazók beszélik, hogy a vihar végig húzódtott az egész észak-nyugati országhatár mentén.

— **Egy pápa duhajkodása.** A besztercezenaszódmegyei oláh-szentgyörgyi fürdőbe, melyet az oláh-ság tömegesen látogat, a napokban néhány főből álló magyar társaság került, kik ott egy estét kellemesen akartak eltölteni. Ez az este, mint levelezőnk írja, súlyos botránnyal végződött. A dolog így történt: A magyarok szomszédságában egy asztalnál oláhok vacsoráltak nők társaságában. A cigányok egész este oláh nőket játszóztak, mert az oláh-szentgyörgyi fürdő törzsvendégeinek magyar zene nem kell; egy oláh patrióta mondása szerint „az sérti léghensőbb nemzeti érzelmeket.” A magyar társaság tagjai azt találták, hogy változtatosság kedvéért egy magyar nőtát huzatni nem ártana s egyikök pénzt adott a cigányoknak. A barna fiuknak nem sok biztatás kellett, de az első hangokra nagy izgatottság fogta el az oláh urakat s egyikök élénken tiltakozott a magyar nótá ellen. A magyarok közül a legbékésebb hajlamu figyelmeztette a tiltakozót, hogy vendéglőben vannak, hol a cigánynyal rendelkezni mindenkinek joga van s talán még nem sülyedtünk annyira, hogy a magyar állam területén a magyar nótá eltiltható volna. Ha ök — a magyarok — minden megjegyzés nélkül órák hosszáig elhallgatták az oláh nótákat, a magok részére joguk van szintén türelmet követelni. Erre a tiltakozó ur felvilágosította a társaságot, hogy Oláh-szentgyörgy kizárólag oláh fürdő, hol a magyaroknak nincs semmi keresni valójuk. Ha magyar nótát akarnak hallani, menjének valami magyar fürdőhelyre. Ez épületes magyarázat után az ilusztris oláhtársaság egészen a maga részére foglalta le a cigányokat s a tereméből táncshelyet kezdtek rögtönözni, felfordítva a székeket s falhoz tolva az asztalokat, mintha a teremben maguk volnának. Ebből szóváltás keletkezett, az izgalom nöttön-nött, míg végre verekedéssé fajult. A verekedés előidézője, a magyar nótá ellen tiltakozó oláh, oly súlyos sebet kapott bocses koponyájára, hogy ha már a magyar nótát nem szereti, a magyar öklöt iránt való respektusa kétségtelenül fokozódni fog. Az egészben az a legszebb, hogy az „oláh haza“ e sebesültje a legtekintélyesebb oláh pópák egyike, megyebizottsági tag, kinek Beszterce-Naszódvármegye oláh mozgalmában vezérszerepe van, s kinek népszerűsége oly nagy, hogy már is a naszódai püspöki helynökség előkelő állására van kiszemelve. Érdemeket erre, úgy látszik, így szerez.

— **Natalia exkirályné politikai titkai** közül egyik-másik lassankint már olyan szögge válik, a melyik kibújik a zsákból. Ilyen titkok azok a levelek is, a melyeket Milán exkirályné a szlívniczai kaporoltatás után írt neki. A még mindig szép, de ámbár hervadó exkirálynét nagyon bántja az, hogy volt férje minden áron úgy akarja őt feltüntetni, mint ha Szerbiának ellensége lett volna s pánszláv törékvésekkel lenne tele. Hogy ennek ellenkezőjét bebizonyítsa, később Natalia elhatározta, hogy ő bizony közzé teszi a kérdéssé leveleket, melyekben azt a szándékát árulta el akkor a szerb király, hogy szakít Ausztriával s ezentul Oroszország atyáskodó gondjaira bizza magát. Épen Natalia királyné volt az, a ki ettől a lépéstől minden áron visszautasította. Garasanin a Milán pártján volt ugyan, de Franasovits, Petrovic, meg Popovic miniszterek a Natalia hívei maradtak.

— **Gyilkosság.** Szegeden aug. 31-én reggel Takács János faraktári felügyelőt és ennek nejét

vérbé fagyva találták. Az ismeretlen tettes szekerével vagdalta össze-vissza áldozatainak fejét. Mindakettő sebei oly súlyosak, hogy életben maradásukhoz semmi remény sincs. A gyilkossági kísérlet bosszu műve, mivel a talált pénz a tettes érintetlenül hagyta. Az ismeretlen tettes éjjel lopdózt az eresz alatt alvó házaspárhoz és oly hirtelen csapott le rájuk, hogy még csak az ágyból való kiugrásra sem értek rá. Az ágyak és a faház oldalá el vannak borítva vérről. Egy fapásztorra gyanakodnak, a kit Takács eltávoztott a napokban a fatelepről.

— **Végzetes fogadás.** Heichlinger Károly fényképész, a ki azelőtt Orsován dolgozott és pár hónap óta Adakaleh szigetén huzta meg magát, a napokban néhány odaváló emberrel fogadott, hogy pihenés nélkül átuszik Adakalehtől Vercziorovára. A megállapodás szerint nem volt szabad öt csónakban követni. Heichlinger mielőtt a vízbe ugrott, keresztet vetett magára, de alig uszott el a parttól száz méternyre, midőn hirtelen görcsöt kapott és elmerült. A fogadásban résztvevők remélve nézték a jelenetet a partról. Mikor egy csónakban a végzetes helyre siettek, a vakmerő uszó már nyom nélkül eltűnt a Duna mélyében.

— **Asszonyrablás.** Teés községben ugyancsak rá-tartósak lettek az asszonyok, mert három férfi akart közülük egyet elrabolni s a férj nem mondta: „szegény tatár!” hanem ellentállott s nem engedett jogából egy cseppet sem. Teésen bucsú volt a napokban, melyre ellátogattak a szomszéd községbeli is. Itt történt aztán, hogy Polsek Adám, Benkovics János és Czupey János jádsi legények mélyen bele találtak nézni Hajder Mihályt hamis szemeibe s közös akarattal elhatározták, hogy a szép asszonyt ellopják az urától. Rögtön hozzá is fogtak az ostromhoz, de Hajder Mihály nem engedett, mire megkezdődött nem is a páros, hanem a négyes viaskodás. A három lovag az uton felszedett terméskövel agyba-főbe verte Hajdert, a kit csak a esendörök tudtak a szerelmes ifjak körmei közül megmenteni. Az elvert férj életben maradásához kevés a remény. A legényeket letartóztatták.

— **A hol keresik az asszonyt.** Fialat leányok számára, a kik férjhez akarnak menni, nincs jobb hely a föld kerekén, mint Natal, írja egy londoni lap. A szolgálóleányok, kik odaseraglenek, rendszert háziasszonyok lesznek rövid idő alatt. Oly keresett portéka ott az asszony, hogy a kolonia kormányzósa még utiköltségét is fedezi az odaérkező leányoknak, 5—5 font sterlinget fizetvén e czímen mindenkinek. A munkabér évenként 18—30 font sterlingre megy.

— **Éhínség Irországbán** Nagy csapás érte Irországot. Dublin környékén s Down grófság egyes részein elpusztult az ir nép fő eledele, a burgonya. Balfour, az ir ügyek vezetője, kijelentette ugyan az alsó házban az üllésszak berekesztése előtt, hogy az éhínségtől való félelem még korai, de ennek dacára sincs reménye a lakosságnak, hogy megmenekül a nyomortól. A dolognak komolyabb következményei is vannak, mert az ir vezetők már most felszólítják a bérlőket, hogy a bekövetkező nyomor enyhítésére gondolva, ne fizessenek bért.

— **Hid Európa és Ázsia között.** Franciaországban szindikátus alakult, mely a török kormánytól engedélyt akar kieszközölni arra, hogy Európát Ázsiával valamely alkalmas ponton hiddal köthesse össze. Az áthidalás kérdésében közvetlenül Konstantinápolyról természetesen nem lehet szó, mert a Bosporusztorkolata nagyon széles. A tenger-szoros sokkal keskenyebb részen, a regényes felfűs Rumelli Hissar romjainál akarják a hidat felépíteni. E helyen a szoros szélessége 780 méter, tehát csak kevéssel szélesebb, mint a Rajna Kölnnél. A hajózást a hidnak nem szabad akadályoznia, s ezért úgy építik, hogy hetven méter magasú ívvel kösse össze a két partot. Ez alatt a legnagyobb tengeri hajó is áthaladhat. Minthogy a Bosporusznak mindkét partja sürűn be van építve, nagy forgalomra lehet számítani. Ezzel egyszerűsmind az anatóliai vasutaknak a török vasutakhoz való csatlakozása is lehetségessé válik.

— **Zsidók kivándorlása Oroszországból.** A zsidók ellen Oroszországbán hozott drákói rendeletnek első hatása abban mutatkozik, hogy az oroszországi zsidók közt valóságos kivándorlási láz van elterjedőben. Orosz Lengyelországból, Litvániából és Volhyniából az utóbbi hetekben több ezer zsidó vándorolt ki Brazíliába. A vilnai kormányzóságban egy Joffe nevű ismert zsidó agitátor jelent meg és felszólította hitrokonait, hogy zsidó gyarmatot alapítsanak Palesztinában. Számos család már ki is jelentette, hogy kész Palesztinába vándorolni. A kivándorlók közt, mint orosz lapok írják, igen sok a vagyonos ember. A szegényebb zsidók kivándorlásának megkönnyítésére Vilnában gyűjtést indítottak, mely már eddig 10,000 rubelt eredményezett.

— **Új találmány.** Figyelmeztetés azok számára, kik fiatal leányokat szeretnek ölelgetni. Egy élelmes amerikai olyan vállfűzőt talált fel, a mely, ha bármily gyöngéden megszorítják, akkorát füttyöl,

— **Nyilvános számadás és köszönetnyilvánítás.** A Kézdivipolyáni önkéntes tűzoltó egyesület¹ által utalt bő 23-án tartott kosaras mulatság összes bevétele 20 frt 20 kr, kiadása 11 frt 30 kr, maradványa jövedeleme 8 frt 90 kr. Felülfizettek: Retgi Sándor penzügyőri biztos Budapestről 70 kr, ézdi-Vásárhelyről: dr. Szentpétery Bálint 50 kr, zabó Albert, Vilikó Gyula 30–30 kr, Jancsó Anna, Boros János honvéd őrmester 20–20 kr, ezakas Balázs 10 kr. Csató János tanárjelölt (Kolozsvár), Bíró Mihály s.-lelkész (Szentelek), inkler Ferencz közs. bíró, Fülöp Lajos, Gligor Mihály 20–20 krt. László Mihályné 10 kr. Bagoly Mihály, Bögözi Anna és Vizi Anna 5–5 kr. Fondadják a nemes szívű felülfizetők egyesületünk ghalásabb köszönetét. K. Polyán, 1890. szept. én. A „Kézdivipolyáni önk. tűzoltó-egyesület” évében: A parancsnokság

Nyilt tér.*

Égessünk el egy kis darabot azon szöveteiből, melyből venni szándékozunk és a netáni hamisítás azonnal kiderül. Valódi, tisztán festett selyem ugyanis azonnal összekondorodik, tüze gyorsan kialszik s csekély világosbarna hamvat hagyhátra. Hamisított selyem (mely könnyen zsírfenyűvé és törékeny lesz) lassan tovább ég, különösen az ontok szélek seyyvednek tovább (ha tulságosan vannak festanyaggal telítve.) Hátra hagyott hamva sötétbarna, mely a valódiaval ellentétesen nem kondorodik össze, csak meggömbül. A valódi selyemhamvat, ha összenyomjuk, elporlik, a hamisítotté nem, **G. Henneberg** (cs. és kir. udv. szállító) Zürichben szivesen küld mintákat valódi selyemszövetekből mindenkinek. Szállít egyes öltözeteket és egész végeket portó- és vámmmentesen házhoz.

* E rovatban megjelent közleményekért felelősséget
nem vállal a szerk.

KÉRESEI

Egy bankintézel keres minde-
nütt egyéneket, törvényileg en-
gedélyezett sorsjegyek részlet-
fizetés melletti eladására. Igen
előnyös jutalék feltételek!

Ajánlatok B. J. jegy alatt **Gold-
berger A. V.** hirdetési irodájá-
hoz, **Budapest, váci-utca 9. sz. a.**
intézendők. 6-6

A kézdivásárhelyi községi elemi fiúiskolánál egy rendes tanítói állomás megüresedvén, arra ezennel pályázat nyittatik. Évi fizetés: 400 forint és 100 forint lakbér. A kellően felszerelt folyamodványok alattírt iskolaszéki elnökhöz küldendők.

Pályázati határidő: 1890. évi szeptember 30.

Kovács István,
iskolaszéki elnök.

Árverési hirdetés.

Alólirott kir. bírósági végrehajtó a kézdí-
vásárhelyi tekintetes királyi járásbírósnagnak
1890. évi 2580 sz. alatt kelt végzése folytán
ezennel közhírré teszi, miszerint végrehajtató
Sebestén Sándor és neje hátrálék 188 frto. é.
követeléses járulékai iránt végrehajtást szen-
vedő Barabás Albertnél kielégítési végrehaj-
tás folytán lefoglalt, 592 frtra becsült
ingóságok, u. m. lovak kanczák bival és ősz-
gabona nyilvános bírói árverezésen készpén-
zért el fognak adatni, minek Márkosfalva köz-
ség házánál leendő eszközölésére határidőül
1890 évi szept. hó 27-ik napjának délután 1 órája
tűztetik ki, mely árverésre a vevők oly meg-
jegyzéssel hivatnak meg, hogy az érdeklelt
ingóságok emez árverésen, az 1881. évi 60.
t.-cz. 180 § a szerint, becsáron alól is el-
adatni fognak: a lefoglalt ingóságok netaláni
elsőbbségi igénylői pedig figyelmeztetnek,
hogy jogaikat alólírt kir. bír. végrehajtónál és
az árverés napján a helyszínen, az árverezés
kezdetétig szabályszerűen érvényesítsék, mert
különbön igényeik későbbben figyelmen ki-
vül fognak hagyatni.

Kelt Kézdi-Vásárhelytt, 1890. évi szeptem-
ber hó 2-án.

Kakutsi Ádám,
kir. bírósági végrehajtó.

Magyar királyi államvasutak.

Keleti vonal.

M e n e t r e n d.

Érvényes 1890. június hó 1-től.

PREDEAL—NAGY-VÁRAD.

Érvényes 1890. június hó 1-től.

A l l o m á s o k		Vegyes vonat	Sze- mély- vonat	Gyors- vonat	A l l o m á s o k		Vegyes vonat	Sze- mély- vonat	Gyors- vonat
Predeal (vendéglő)	(érk. ind.)				Kis-Kapus (vendéglő, elágazás N-Sze- ben felé)	(érk. ind.)	10.32 10.42	3.13 3.18	
Brassó (vendéglő)	(érk. ind.)	4. —	10.32	2.43	Tövis (vendéglő, elágazás Arad felé) . .	(érk. ind.)	12.23 1.23	3.18 5.06	7.51
Botfalva	"	4.70	10.50		Nagy-Enyed	"	1.50	5.24	
Földvár	"	4.44	11.04		Kocsárd (vendéglő, elágazás Maros-Vá- sárhely felé)	(érk. ind.)	2.36 2.46	5.57 6.08	8.41
Mogyorós	"	5.04	11.18		Gyéres (elágazás Torda felé)	(érk. ind.)	3.23 3.33	6.36 6.42	
Apáca	"	5.10	11.30		Kolozsvár (vendéglő)	(érk. ind.)	5.28 6.05	8.10 8.30	10.48
Köpecz	"	5.40	11.45		Nagy-Várád (vendéglő)	(érk. ind.)	10.41 11.06	12.41 1.09	2.08
Ágostonfalva	"	5.47	11.51		Budapest	(érk.)	6.35	8.15	7.15
Alsó-Rákos	"	6.06	12.06						
Homoród	"	6.35	12.27						
Kacsa	"	6.54	12.39						
Bene	"	7.17	12.56						
Erked	"	7.39	1.12						
Héjasfalva (elágazás Sz.-Udvarhely felé)	"	8.11	1.34						
Segesvár (vendéglő)	(érk. ind.)	8.38 8.47	1.49 1.59						
Medgyes	(ind.)	10.40	2.59						

 Brassóból Bukarest felé a vegyes vonat indul délelőtt 9 óra 48 perczkor; gyorsvonat délután 2 óra 23 perczkor.

Héjasfalva—székelyudvarhelyi vasut.

Héjasfalva	indul délelőtt 12.—	Székely-Udvarhely	indul délután 2.45
Székely-Keresztur	12.31	Bögöz	3.15
Nagy-Galambfalva	1.05	Nagy-Galambfalva	3.41
Bögöz	1.21	Székely-Keresztur	4.18
Székely-Udvarhely	érkezik reggel 1.50	Héjasfalva	érkezik este 4.50

Nyomatott Szabó Albertnél Kézdi-Vásárhelytt.